

Miljöutskottet

Statsrådets redogörelse om den nationella energi- och klimatstrategin

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om den nationella energi- och klimatstrategin (SRR 8/2025 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för utlåtande till ekonomiutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- industriråd Petteri Kuuva, arbets- och näringsministeriet
- konsultativ tjänsteman Reetta Sorsa, jord- och skogsbruksministeriet
- konsultativ tjänsteman Birgitta Vainio-Mattila, jord- och skogsbruksministeriet
- trafikråd Saara Jääskeläinen, kommunikationsministeriet
- miljöråd Outi Honkatukia, miljöministeriet
- forskningschef, ledande forskare Johanna Routa, Naturresursinstitutet
- utvecklingschef Sampo Soimakallio, Finlands miljöcentral
- generaldirektör Petteri Taalas, Meteorologiska institutet
- medlem Esa Vakkilainen, Den finländska vetenskapspanelen för skogsbioekonomi
- ordförande Jyri Seppälä, Finlands klimatpanel
- medlem Juha Aalto, Finlands Naturpanel
- verkställande direktör Antti Ruuska, Green Building Council Finland
- specialsakkunnig Pauliina Jalonen, Finlands Kommunförbund
- ledande expert Janne Peljo, Finlands näringsliv rf
- utvecklingsdirektör Juha Turkki, Climate Leadership Coalition ry
- ekonom, klimatpolitisk expert Petteri Haveri, Finsk Energiindustri rf
- energi- och klimatchef Ahti Fagerblom, Skogsindustrin rf
- direktör för företagsansvar Kirsi Martinkauppi, Byggnadsindustrin RT rf
- energiexpert Anssi Kainulainen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- ledande expert Pia Björkbacka, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- klimatexpert Nelli Immonen, Finlands naturskyddsförbund rf
- intressebevakningsdirektör Matias Ollila, Finlands förnybara rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- sametinget

Utlåtande MiUU 9/2026 rd

- Liikenteen tutkimuskeskus Verne
- Teknologiska forskningscentralen VTT Ab
- Cirkulärkraft Finland rf
- Akava ry
- Bioenergi rf
- Centralhandelskammaren
- Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry
- Kolneutraali kommuner (Hinku)
- Det samiska klimatrådet
- STTK rf
- Biokretslopp och Biogas Finland rf
- Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra
- Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf
- Teknologiindustrin rf
- WWF Finland.

Inget yttrande av

- Villmanstrand-Lahtis tekniska universitet LUT
- Tammerfors universitet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Energi- och klimatstrategin, nedan strategin, omfattar alla växthusgasutsläpp inom utsläppshandelssektorn, ansvarsfördelningssektorn och markanvändningssektorn samt kolsänkorna inom markanvändningssektorn och andra sektorer. Den innehåller politiska åtgärder som minskar utsläppen från den industri och energiproduktion som hör till utsläppshandeln samt klimatåtgärder inom markanvändningssektorn. Strategin omfattar dessutom frågor som gäller anpassning till klimatförändringen, energi- och växthusgasbalanser samt konsekvensbedömningar av det samlade paketet av politiska åtgärder. I konsekvensbedömningarna används EU:s mål för växthusgasutsläpp för 2030, 2040 och 2050 samt EU:s mål för utsläppsminskning inom ansvarsfördelningssektorn för 2030 enligt förordningen om ansvarsfördelning.

Tillsammans med statsrådets industripolitiska redogörelse bildar strategin ett heltäckande handlingsprogram för att nå ett klimatneutralt samhälle och senare ett samhälle med negativa koldioxidutsläpp. Utgångspunkten är att regeringen genom sina beslut och politiska åtgärder inte ska höja kostnaderna i vardagen för medborgarna, försämra näringslivets konkurrenskraft eller öka jordbrukets kostnader. Enligt strategin ska de fastställda målen nås med så kostnadseffektiva, verkningsfulla och hållbara metoder som möjligt. Utskottet menar att det här är en välkommen infallsvinkel.

De nya politiska åtgärderna inom ansvarsfördelningssektorn utanför EU:s nuvarande utsläppshandelssystem fastställs i klimatplanen på medellång sikt (Kaisu).

Utlåtande MiUU 9/2026 rd

Ansvarsfördelningssektorn omfattar också EU:s nya utsläppshandelssystem för fossila bränslen (ETS2). Beredningen av strategin har samordnats med beredningen av Kaisu. Sammantaget behandlar utskottet samtidigt tre klimatpolitiska dokument, av vilka strategin och Kaisu innehåller ytterligare åtgärder. Den långsiktiga klimatplanen beskriver de scenarier som ligger bakom klimatpolitiken och de antaganden som gäller dem.

Strategin är det dokument som ger en heltäckande bild av de beslutade och redan vidtagna tilläggsåtgärderna. Trots det blir helheten splittrad och svår att överblicka. Utskottet anser att systemet för klimatpolitisk planering bör utvecklas så att det skapas en koncis, konsekvent och tydlig helhetsbild till underlag för styrning och uppföljning av klimatåtgärderna. Detta kan ske genom ett enda strategidokument som föreläggs riksdagen förutsebart och i rätt tid. På så sätt kan man också minska den administrativa börda som olika planer medför och koppla planeringen till den övriga planeringen av statsfinanserna. Syftet med ändringen är att främja klimatåtgärdernas genomförbarhet med tanke på statsfinanserna och därmed också genomförandet av dem i enlighet med strategin.

Lägesbild av klimatpolitiken

Finland har lyckats bra med utsläppsminskningarna. Åren 2005–2024 har de totala utsläppen minskat med 44 procent. Enligt Statistikcentralens snabbestimat har de totala växthusgasutsläppen exkl. markanvändningssektorn år 2024 sjunkit med 46 procent från referensåret 1990 och med 55 procent från år 2003, då utsläppen var som högst mellan 1990–2024. När markanvändningssektorn räknas med har nettoutsläppen inte minskat under granskningsperioden 2005–2024. För att klimatneutralitetsmålet ska nås genom enbart inhemska åtgärder krävs det betydligt större nettosänkor inom markanvändningssektorn 2035 samt större utsläppsminskningar och tekniska sänkor inom utsläppshandels- och ansvarsfördelningssektorn. Det behövs insatser från alla sektorer.

EU:s utsläppshandel är det viktigaste styrmedlet för utsläppen från industrin och energiproduktionen. Inom utsläppshandelssektorn sker utsläppsminskningen i första hand genom utsläppshandeln och marknadens styreffekt. Utsläppen bör minskas kostnadseffektivt och på marknadsvillkor. Här har utsläppshandeln lyckats. Utsläppen inom utsläppshandelssektorn har minskat mer än vad de fastställda målen kräver. Enligt strategin kommer denna trend fortsätta också i framtiden så att negativa koldioxidutsläpp uppnås 2040. I utvecklingsprognosen antas det att man i förädlingen av metaller och olja senast då har fasat ut användningen av fossila bränslen. Detta är förenat med osäkerhetsfaktorer.

EU:s utsläppshandelsdirektiv kommer att ses över 2026 när kommissionen blir klar med utvärderingarna av flera centrala frågor och med förslaget till utsläppsmålen för 2040. Enligt strategin kommer Finland även framöver aktivt arbeta för att EU:s mål om minskade utsläpp ska riktas främst på utsläppshandelssektorn som ska vidareutvecklas på ett marknadsbaserat och teknikneutralt sätt. Utskottet ställer sig bakom de här målen. I de yttranden som utskottet fått har det fortfarande fästs uppmärksamhet vid att när anläggningar som utnyttjar mer än 95 procent biomassa utesluts från utsläppshandeln undergräver det utsläppshandelns teknikneutralitet, och att Finland bör arbeta för att det här beslutet upphävs vid revideringen av utsläppshandelsdirektivet. Utskottet har behandlat frågan senast i samband med

Utlåtande MiUU 9/2026 rd

klimatårsberättelsen för 2025 och ansett att anläggningarna på nytt bör tas med i EU:s allmänna utsläppshandel (MiUB 10/2025—B 16/2025 rd).

Skyldigheterna att minska utsläppen enligt EU:s förordning om ansvarsfördelning består av en procentuell skyldighet och årliga utsläppskvoter för mååret 2030. Utsläppsminskingsåtagandet för Finlands ansvarsfördelningssektor fram till 2030 är 50 procent jämfört med 2005 års nivå. Iakttagandet av de årliga utsläppskvoterna övervakas i femårsperioder. Skyldigheterna är förenade med flexibilitetsmekanismer, såsom möjligheten att jämna ut utsläppen mellan enskilda år eller skaffa utsläppsenheter från andra medlemsstater för att fullgöra skyldigheten att minska utsläppen.

Finland har möjlighet att annullera en viss andel av de utsläppsrätter som auktioneras ut och öka sin kvot för ansvarsdelningssektorn i motsvarande omfattning. Inom ramen för den här flexibiliteten i ETS kommer Finland att använda det maximala antalet utsläppsrätter för att uppfylla åtagandet för ansvarsdelningssektorn. Detta motsvarar 0,7 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år och totalt 7 miljoner ton koldioxidekvivalenter för hela perioden 2021–2030. I strategin anses det sannolikt att underskottet inom markanvändningssektorn för perioden 2021–2025 överförs till ansvarsfördelningssektorn, varvid den årliga utsläppskvoten inom ansvarsfördelningssektorn minskas med ett belopp som motsvarar underskottet. En medlemsstat kan vid behov köpa utsläppsminskingsenheter inom ansvarsfördelningssektorn från andra medlemsstater. Tillgången på utsläppsminskingsenheter är osäker.

Inom markanvändningssektorn fördelas skyldigheterna enligt EU:s LULUCF-förordning på åtagandeperioderna 2021–2025 och 2026–2030. Under 2021–2025 ska medlemsländerna säkerställa att markanvändningssektorn inte ger upphov till kalkylmässiga utsläpp. Skogarnas kalkylmässiga sänka eller utsläpp fås fram genom en jämförelse av de faktiska uttagen under åtagandeperioden med den fastställda referensnivån, där även träprodukternas sänka beaktas. För Finlands del var referensnivån -29,4 miljoner ton koldioxidekvivalenter inklusive träprodukter. Kommissionen antar den slutliga referensnivån 2027. Före detta görs sannolikt ändringar i referensnivån på grund av metodjusteringar i växthusgasinventeringen. Utsläppen från avskogning och upptaget genom beskogning beräknas i full utsträckning för åtagandeperioden 2021–2025.

Om markanvändningssektorn är en kalkylmässig utsläppskälla under perioden 2021–2025, får en medlemsstat köpa LULUCF-enheter från en annan medlemsstat. Många EU-medlemsländer har liksom Finland meddelat att de har svårigheter att uppnå LULUCF-målen, och det är inte känt om LULUCF-enheter kommer att kunna köpas. Under perioden 2026–2030 baserar sig granskningen av LULUCF-skyldigheten på inventeringen av växthusgaser. År 2030 ska sänkan inom markanvändningssektorn i Finland ligga på -3,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter och åren 2026–2029 får nettoutsläppen uppgå till sammanlagt högst 4,3 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Enligt preliminära uppgifter från 2023 var LULUCF-sektorn i Finland en utsläppskälla på i genomsnitt 11,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter 2021–2023. Med andra ord behöver man enligt strategin från nuläget uppväga totalt 42,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter 2026–2029 för att följa målbanan. Målen för markanvändningssektorn kan inte nås utan betydande tilläggsåtgärder.

Utlåtande MiUU 9/2026 rd

Riktlinjer för klimatpolitiken

Strategin tar avstamp i utfästelserna enligt regeringsprogrammet, nämligen att regeringen åtar sig att svara på utsläppsminskningarna och ta steg mot målet om koldioxidneutralitet och därefter mot negativa koldioxidutsläpp så att den inte genom egna beslut eller politikåtgärder ökar finländarnas vardagliga kostnader eller jordbrukets kostnader eller försämrar näringslivets konkurrenskraft. En av prioriteringarna i regeringens klimatpolitik är en allt snabbare utveckling av lösningar som minskar utsläppen och avskiljer koldioxid inom industrin och energiproduktionen. Inom ansvarsfördelningssektorn främjar Finland åtgärderna enligt planerna för utsläppsminskningar eller motsvarande åtgärder samt vidtar vid behov nya åtgärder som på ett kostnadseffektivt sätt uppfyller EU-förpliktelseerna. Ansvarsfördelningssektorns utsläppsskuld minimeras och utsläppsmålen nås i fråga om den årliga utsläppsnivån 2030.

Utskottet anser att det med tanke på Finlands konkurrenskraft och försörjningsberedskap är viktigt att det skrivs in i strategin att de nuvarande finansieringsinstrumentens lämplighet och tillräcklighet för behoven av en ren omställning inom sjö- och luftfarten bedöms och att det vid behov föreslås nya stödåtgärder. Syftet är att bidra till den rena omställningen inom sjö- och luftfarten, öka användningen av hållbara bränslen och minska sjö- och luftfartens kostnader. Inom ansvarsfördelningssektorn föreslås dessutom som nya åtgärder anskaffningsstöd för tung trafik, skrotningspremie och stöd för byggande av laddningsinfrastruktur. Enligt strategin beaktas de långa avstånden i Finland inom åtgärderna för att minska utsläppen från trafiken, och klimatplanen på medellång sikt innehåller inga åtgärder som höjer logistikkostnaderna.

För ansvarsfördelningssektorn föreslås ytterligare åtgärder som gäller jordbruket. En del av åtgärderna inverkar också på de utsläpp som rapporteras inom markanvändningssektorn. Inom jordbruket riktas insatser för utsläppsminskning in i synnerhet på våtmarksåtgärder på torvmarker, smidigare fastighetsregleringar och minskning av utsläppen från gödselhantering genom att bland annat öka produktionen och användningen av biogas samt främja återvinningen av näringsämnen. Dessutom ska kolupptaget på mineraljordar förbättras, precisionsjordbruk utvecklas och skogsmarksarealen utökas. Utskottet har i sig ingenting att anmärka på detta men påpekar att jordbrukets primära uppgift är att producera livsmedel.

Enligt strategin ska genomförandet av den klimatplan för markanvändningssektorn som utarbetats under föregående regeringsperiod fortsätta. Enligt regeringsprogrammet kommer regeringen att vidta ytterligare åtgärder för att öka kolupptaget inom markanvändningssektorn genom att stärka skog och mark som kolsänkor samt minska markutsläppen på ett verkningsfullt och kostnadseffektivt sätt genom att befintliga metoder utvidgas och effektiviseras, står det i strategin. Utskottet instämmer i att utvecklingen av växthusgasutsläpp och upptag från skogar och annan markanvändning samt inventeringen av växthusgaser är förenade med osäkerhetsfaktorer. Det är ytterst viktigt att beräkningen av kolsänkor och kollager främjas genom regeringens åtgärder genom finansiering av ett utvecklingsprojekt för forskning kring och observation av kolsänkor och kollager. Projektet producerar oberoende jämförelseuppgifter för bedömning av tillförlitligheten i inventeringen av växthusgaser och utvecklar material, metoder och gränssnitt för uppföljning av kolbalansen. Syftet är att stödja systemet för växthusgasinventering som myndighetsprocess, öppna upp tillgången till data mellan olika aktörer och möjliggöra större

Utlåtande MiUU 9/2026 rd

utnyttjande av data för forskning, innovation och kommersiella lösningar. Utskottet anser att de här målen är rätt inriktade och välkomna.

Klimatåtgärder inom markanvändningssektorn

Trä är Finlands viktigaste förnybara naturresurs, precis som det står i strategin. Finlands skogar och en hållbar skötsel och användning av dem samt säkerställandet av skogsnaturens biologiska mångfald är ett viktigt led i bekämpningen av och anpassningen till klimatförändringen. Skogar som växer bra producerar en förnybar råvara som kan ersätta fossila råvaror. Dessutom fungerar skogarna som kolsänkor. Utskottet instämmer i det som står i strategin, nämligen för att markanvändningssektorns EU-åtaganden ska kunna uppfyllas behövs det verkkningsfulla åtgärder som är ekonomiskt förnuftiga och som inte försämrar verksamhetsförutsättningarna för den inhemska skogsbranschen.

Utskottet konstaterar att det är motiverat att satsa på skogsförnyelse, skogsgödsling, förebyggande av skogsskador och beskogning. Det bidrar till att stärka skogssänkorna på lång sikt, och deras konsekvenser för samhällsekonomin är positiva till skillnad från konsekvenserna av att begränsa avverkningar. Minskad avverkning ökar trädbeståndets tillväxt och ökar skogarnas kolsänka på kort sikt, men effekten avtar över tid så att den efter 50 år är cirka hälften av det ursprungliga, när skogen blir äldre och tillväxten avtar. Därför måste de politiska valen samordna de kortsiktiga sänkfördelarna, skogarnas tillväxtförmåga på lång sikt och de betydande ekonomiska konsekvenserna för skogsbruket, leveranskedjorna och försörjningsberedskapen.

Enligt regeringsprogrammet begränsas inte användningen av skogarna. Detta är fortsatt motiverat. Om man har som ambition att nå klimatneutralitetsmålet i första hand genom att begränsa avverkningarna innebär det enligt utredning till utskottet att den årliga avverkningsvolymen begränsas till cirka 50–55 miljoner kubikmeter. Under de senaste tio åren har medeltalet för avverkningarna varit 73 miljoner kubikmeter. Avverkningsvolymerna har underskridit de antaganden som använts vid uppställandet av klimatmålen. I ett normalt marknadsläge förutsätter utnyttjandet av skogsindustrins produktionskapacitet utgående från inhemsk virkesanskaffning en årlig avverkningsvolym på cirka 80 miljoner kubikmeter.

Begränsad användning av skogar har sektorsövergripande och betydande konsekvenser för samhällsekonomin. Under de senaste åren har skogsbruket i Finland investerat i ny produktionskapacitet, energieffektivitet och produktion av förnybar energi. Också privata skogsägare har skött sina ekonomiskogar med vissa avkastningsförväntningar. De ekonomiska konsekvenserna av åtgärder och styrmedel som hänför sig till miljömålen för skogsbruket har utretts i ett gemensamt projekt för forskare vid Naturresursinstitutet och Finlands miljöcentral. Projektet har finansierats av Sitra (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 3/2026, på finska). Utskottet anser att de åtgärder som föreslås i strategin är motiverade på lång sikt och att de direkta och indirekta kostnaderna för aktörerna och konsekvenserna för samhällsekonomin är måttfulla jämfört med begränsad avverkning.

Enligt utredning till utskottet ökar ett snabbt och effektivt genomförande av skogsförnyelse och användning av förädlad plantmaterial kolbindningen på lång sikt, eftersom livskraftiga plantor av hög kvalitet snabbt leder till tillkomst av en ny trädgeneration. Dessutom är tidig vård av

Utlåtande MiUU 9/2026 rd

plantbestånd och vård av ungskog åtgärder som tryggar trädbeståndets livskraft och optimala tillväxtförmåga och på så sätt stärker kolsänkan i den framväxande skogen. Men effekterna är inte så stora jämfört med sektorns totala utsläpp. I skogarna kan kolbindningen ökas genom optimering av vårdåtgärderna så att gallringen genomförs i enlighet med rekommendationerna och omloppstiderna förlängs på objekt där detta inte äventyrar skogarnas hälsa.

Förlängda omloppstider får inte enhälligt stöd i yttrandena. Förlängda omloppstider och ökad odlingstäthet kan öka skogarnas kollager och tillfälligt öka kolsänkan, om avverkningsvolymerna samtidigt minskar. Dessutom är det viktigt att notera att sådana åtgärder på lång sikt leder till att skogarna åldras, vilket försvagar deras tillväxt och kolsänkor. Däremot är förhindrandet av avskogning ett av de mest kostnadseffektiva sätten att trygga kollagren, eftersom förlust av befintliga kollager skulle leda till att utsläppen kulminerar. Förebyggandet av avskogning stöder således direkt uppnåendet av klimatmålen för markanvändningssektorn.

Utskottet förespråkar en höjning av skogssektorns mervärde. En ökad livslängd för skogsindustrins slutprodukter ökar kollagren utanför produktionskedjan och är ofta ett mycket kostnadseffektivt sätt att förlänga kolbindningen. Träbyggande, träbaserade produkter med lång livslängd och återvinning av byggmaterial tjänar både klimatmålen och målen för bioekonomin. Strategin lyfter fram möjligheterna att öka andelen offentligt träbyggande, främja användningen av trä inom infrastrukturbyggande samt utveckla lagstiftningen och praxisen på området. Som det konstateras i strategin är skogsbrukets möjligheter att skapa stort mervärde betydande också i framtiden. Finland tryggar betingelserna för skogssektorns verksamhet för att tillgodose en ökande internationell efterfrågan. De politiska åtgärderna som berör användningen av skogarna får inte leda till att fabriker flyttas ut ur Finland till andra länder. Koldioxidläckage kan i värsta fall försvaga Finlands konkurrenskraft och öka den globala miljöbelastningen genom utsläpp. Utskottet ställer sig bakom dessa riktlinjer.

Den privata finansieringen kan spela en viktig roll för klimatåtgärderna inom markanvändningssektorn. I strategin identifieras de möjligheter som den frivilliga koldioxidmarknaden och marknaden för naturvärden medför för att kanalisera finansieringen till klimatåtgärder inom markanvändningssektorn. Det är viktigt att påverka utvecklingen av EU:s koldioxidmarknad så att den stöder inledandet av nationella projekt. Den nationella utvecklingen av naturvärdesmarknaden främjas genom pilotprojekt och utredningar. Det finns redan en efterfrågan för en naturvärdesmarknad, men utmaningen är att utbud och efterfrågan inte matchar varandra. I statens roll framhävs informationsstyrning och funktionen som till exempel registermyndighet. Statens roll behandlas närmare i samband med beredningen av den nationella lagstiftningen om naturvärdesmarknaden.

Åtgärderna inom markanvändningssektorn har ett mångfacetterat samband med energipolitiken och energiproduktionens klimatpåverkan. Utnyttjandet av trä i energiproduktionen har varit en viktig faktor i Finland i den inledande fasen av omställningen till ren energi och i övergången från värmeproduktion baserad på stenkol till andra energikällor för värmeproduktion. På längre sikt ses i värmeproduktionen ett allt större inslag av förbränningsfria, elektriska och integrerade lösningar, såsom värmepumpar, spillvärmeåtervinning och elpannor, vilket avspeglas som en nedgång för bioenergi, står det i strategin. Elektrifiering anses inte ha en lika stor potential för

Utlåtande MiUU 9/2026 rd

effektivisering inom skogsindustrin som i många andra sektorer, och den bioenergi som uppkommer som biprodukter i produktionen kan fördelaktigt tillgodogöras som energi.

I de yttranden som utskottet fått har det framförts att bioenergins roll som reglerkraft i energiproduktionen inte identifieras, trots att den under långa vindfria perioder i praktiken är den enda tillräckligt långvariga och högeffektiva reglerkraftskällan. Behovet av topp effekt och därmed förbrukningen på elmarknaden ökar snarare, så bioenergins roll kan inte lämnas obeaktad. Därför bör man i samband med investeringar i pannor för biomassa alltid undersöka möjligheterna att bygga en elturbin och vid behov överväga incitament för sådana investeringar.

Främjande av omställningen till ren energi

Utskottet anser att det i stort är avgörande att klimatåtgärderna uppmuntrar till utfasning av fossil energi och fossila material. Detta framskrider effektivast genom marknadsekonomiska mekanismer och innovationer som de genererar. Ett mål i programmet för statsminister Petteri Orpos regering är att Finland ska bli en föregångare inom ren energi i Europa. Ett centralt element är åtgärder som främjar industrins energiomställning och investeringar. Vätgasekonomin är ett centralt instrument i energiomställningen inom industrin och trafiken och därmed i genomförandet av omställningen till ren energi.

I de yttranden som utskottet fått beskrivs den pågående utvecklingen av omställningen till ren energi. Investeringar i omställningen till ren energi färdigställdes för över 8 miljarder euro 2025. Finland har en stark konkurrenskraft inom produktionen av ren el. Stora flöden av biobaserad koldioxid, tillgången på rent vatten och möjligheten att utnyttja spillvärme gör Finland till en gynnsam investeringsmiljö för projekt för produktion och vidareförädling av vätgas. Finland strävar efter en andel på 10 procent av EU:s produktion av ren vätgas och minst samma andel av den vidare användningen av vätgas.

Enligt utredning till utskottet pågår i Finland över 60 investeringsprojekt som hänför sig till vätgasekonomin. Projektens värde uppgår till sammanlagt 24,6 miljarder euro. I de yttranden som utskottet fått betonas att Finlands attraktionskraft för etablering av värdekedjor inom vätgasekonomin bör stärkas genom att bildningen av hela värdekedjan beaktas. Det behövs förutsättningar, incitament och andra åtgärder som påskyndar investeringar i koldioxidinfångning och -användning (CCUS), i produktions- och överföringskapacitet för förnybar energi samt i lagring och logistik för råmaterial och produkter, liksom i utvecklingen av andra kritiska produktionsteknologier. Det förutsätter ett starkt samarbete mellan den privata och den offentliga sektorn. Den största utmaningen för investeringar med högre förädlingsvärde för omställningen till ren energi är osäkerheten kring efterfrågan på slutprodukter. Utskottet instämmer i det som sägs i yttrandena om att Finland bör främja uppkomsten av en marknad för slutprodukter med låga koldioxidutsläpp. Den offentliga sektorns medverkan behövs särskilt för att främja den frivilliga efterfrågemarknaden och hantera investeringsriskerna inom produktionen.

Investeringar i produktion av biogas stöder en ren omställning till ett koldioxidnegativt samhälle. I Finlands Näringslivs datafönster för gröna investeringar finns en betydande tillväxtpotential i anslutning till dessa. Under de senaste åren har särskilt biogasprojekt framskridit till investeringar (2022—2025: investeringar på 145 miljoner euro har inletts och dessutom har investeringsbeslut

Utlåtande MiUU 9/2026 rd

fattats för 258 miljoner euro). Produktionen av biogas erbjuder en särskild möjlighet till decentraliserad avskiljning av biogen koldioxid, som kan stödja både industrins utsläppsminskningar och tillverkningen av syntetiska bränslen och kemikalier. De centrala frågorna kring utvecklingen av biogasmarknaden är fortfarande olösta. Utvecklingen av biogasmarknaden stöder sig fortfarande på punktvisa och splittrade stödformer, och redogörelsen lägger inte fram någon tydlig tillväxtväg eller något tydligt produktionsmål för biogas. Biogas är den enda förnybara energiformen som samtidigt minskar utsläppen, stärker försörjningsberedskapen, främjar näringskretsloppet och producerar biogen koldioxid för vidareförädling.

Avskiljning, återvinning och lagring av biogen koldioxid har betydande ekonomisk potential, särskilt om koldioxiden förädlas till kemikalier och bränslen i Finland. I de yttranden som utskottet fått har det ansetts viktigt att regeringen främjar inledandet av avskiljning och lagring av koldioxid för att de anläggningar som nyttjar koldioxid ska ha en befintlig källa till koldioxid, vilket minskar investeringsrisken. För att främja teknisk kolbindning (CCS) har det införts ett stöd för avskiljning av biobaserad koldioxid från industrin. Dessutom främjas lösningar för återvinning av avskild koldioxid (CCU) genom att starta pilotprojekt för avskiljning och lagring eller återvinning av biobaserad koldioxid (BECCS/BECCU). Utskottet fäster uppmärksamhet vid skattegottgörelsen för industriella investeringar i en omställning till ren energi på över 50 miljoner euro. Gottgörelsen bidrar till att underlätta Finlands situation i den internationella konkurrensen om investeringsstöd.

En grundläggande förutsättning för omställningen till ren energi är att säkerställa ett tillförlitligt, överkomligt och hållbart energisystem. Det är motiverat att investera i stamnätet i enlighet med strategin. Regeringen höjer Fingrids investeringsförmåga till 5,2 miljarder euro för investeringsprogrammet för stamnätet 2025–2034 och bereder sig på att bevilja Fingrid behövlig kapitalisering som skapar säkerhet för behövliga industriella investeringar och påskyndar Fingrids investeringsförmåga. I enlighet med regeringsprogrammet höjs FoUI-verksamhetens andel till fyra procent i förhållande till bruttonationalprodukten. Andelen förnybar energi inom energiproduktionen utökas och man främjar åtgärder genom vilka användningen av fossila bränslen för kraftvärmeproduktion kan fasas ut senast på 2030-talet. Dessutom fortsätter åtgärderna för att säkerställa tillgången till inhemsk, förmånlig, stabil och ren el i Finland samt oberoende av rysk energi. Utskottet anser att målen i regeringsprogrammet fortfarande är aktuella och relevanta och att de också lägger grunden för genomförandet av hållbara klimatåtgärder inom energiproduktionen. Också försörjningsberedskapen och beredskapen har beaktats. Strategins föresatser om att utveckla produktionskapaciteten för kraftvärme (CHP) och att trygga den återstående kapaciteten är särskilt välkomna.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottet föreslår

att ekonomiutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande MiUU 9/2026 rd

Helsingfors 12.3.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jenni Pitko gröna
vice ordförande Pinja Perholehto sd
medlem Marko Asell sd
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Petri Huru saf
medlem Christoffer Ingo sv
medlem Vesa Kallio cent
medlem Mai Kivelä vänst
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Jorma Piisinen saf
medlem Tere Sammallahti saml
medlem Sara Seppänen saf
medlem Saara-Sofia Sirén saml.

Sekreterare var

utskottsråd Susanna Paakkola.

Utlåtande MiUU 9/2026 rd

Avvikande mening 1

Avvikande mening 1

Motivering

Tillsammans med statsrådets industripolitiska redogörelse bildar energi- och klimatstrategin SRR 8/2025 rd ett heltäckande handlingsprogram för att nå ett klimatneutralt samhälle och senare ett samhälle med negativa koldioxidutsläpp. Den största svagheten i strategin är att den inte i tillräcklig utsträckning drar upp riktlinjer för de åtgärder som Finland måste vidta för att uppnå klimatmålen. Således kan den rentav anses strida mot klimatlagen. Klimatneutralitetsmålet kan nås balanserat ur samhällsekonomisk synvinkel, och det kan till och med höjas. Men strategin visar inte riktningen eller visionen för en ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar framtid där det i och med utsläppsminskningsåtgärderna och en allt renare industri uppstår arbete, välfärd och ekonomisk tillväxt i Finland och Europa.

Vi instämmer till vissa delar i miljöutskottets utlåtande, till exempel i fråga om utvecklingen av planeringssystemet för klimatpolitiken. Men i utlåtandet drar utskottet paralleller och ställer olika frågor mot varandra på ett problematiskt sätt, och många viktiga synpunkter har förbigåtts.

I stycke fem konstaterar utskottet å ena sidan att utsläppsminskningarna har lyckats bra, men å andra sidan att nettoutsläppen inte har minskat. Utsläppsminskningar görs i klimatarkitekturen inom olika sektorer och det är bra att precisera att utsläppshandelssektorn utvecklas positivt. Men med beaktande av exempelvis det långsamma utfallet av utsläppsminskningen inom jordbruket och den svåra situationen för sänkan inom markanvändningssektorn finns det skäl att betona behovet av ytterligare utsläppsminskningar och att nettoutsläppen inte har minskat i Finland. Det är bra att utskottet tydligt konstaterar behovet av ytterligare utsläppsminskningar inom alla sektorer och att målen för markanvändningssektorn inte kan nås utan betydande tilläggsåtgärder.

I stycke 14 ställer utskottet livsmedelsproduktionen och åtgärderna för att minska utsläppen från jordbruket mot varandra på ett sätt som inte väger in att de här målen faktiskt stöder varandra. En hållbar jordbruksproduktion kräver att man reagerar på klimat- och naturkrisen, utfasar fossil ekonomi och på så sätt förbättrar försörjningsberedskapen samtidigt som jordbruksproduktionens lönsamhet ökar. Livsmedelsproduktion ska inte obefogat ställas mot kostnadseffektiva åtgärder för att minska utsläppen från torvmarker.

Miljöutskottet borde enligt sitt ansvarsområde i utlåtandet ha gått närmare in på effekterna av olika åtgärder som syftar till klimatneutralitet också med avseende på användningen av skogarna. Revideringen av skogslagen, förlängningen av omloppstiderna och begränsningen av förbränning av träbaserad energi är metoder som utskottet borde ha behandlat mer ingående i sitt utlåtande. Nu fokuserar utlåtandet på att behandla skogarna endast med tanke på det ekonomiska utnyttjandet och förbigår deras betydande klimatpolitiska roll, som i många avseenden kan samordnas med de ekonomiska aspekterna.

Vi håller med utskottet om att potentialen för tekniska kolsänkor och avskiljning av koldioxid är ekonomiskt betydande och viktig för att klimatmålet ska nås. Utskottet borde i sitt utlåtande ha framfört att en förutsättning för teknisk lagring och återvinning av koldioxid är tillräckliga

Utlåtande MiUU 9/2026 rd
Avvikande mening 1

naturesänkor som inte kan ersättas med teknisk avskiljning, utan som vid sidan av dem i framtiden kan stärka kolbindningen.

Finlands Naturskyddsförbund, som lämnat yttrande till utskottet, påminner om att man vid främjandet av förnybar energi bör iaktta principen om att inte orsaka betydande skada (DNSH-principen), som innebär att till exempel utsläppsreduktion inte samtidigt ska vara till skada för andra miljömål.

Den gröna omställningen och utfasningen av fossila bränslen sker inte utan uppbackning från invånarna. I utskottets utlåtande hänvisas det inte alls till den sociala rättvisan i klimatåtgärderna eller till dess betydelse eller konsekvenser för arbetsplatser och arbetstagare, för att inte tala om vikten av omställningsskydd.

Bristen på social acceptans för den gröna omställningen kan medföra betydande samhällsliga kostnader till exempel på grund av fördröjda investeringar, resurser som överklagandeprocesserna kräver och misstroende bland invånarna. Social rättvisa och en jämn fördelning av kostnadsbelastningen för åtgärderna och vid behov kompensation bör säkerställas. Den gröna omställningen bör genomföras så att konsekvenserna jämnas ut mellan de olika invånargrupperna och på regional nivå. Det måste finnas tillgång till utbildning, information och stöd för lokal påverkan. Möjligheterna till en grön omställning realiseras för människor som arbetstillfällen, framtidstro och en hållbarare vardag överallt i Finland.

Avvikande mening

Vi föreslår

att ekonomiutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 12.3.2026

Eveliina Heinäluoma sd
Marko Asell sd
Johan Kvarnström sd
Pinja Perholehto sd

Utlåtande MiUU 9/2026 rd Avvikande mening 2

Avvikande mening 2

Motivering

Energi- och klimatstrategin är en central åtgärdsplan som sammanställer målen enligt klimatlagen och som varje regering vanligen lämnar som redogörelse under sin mandatperiod. I synnerhet energi- och klimatstrategin drar upp riktlinjer för utsläppsminskningsåtgärder inom utsläppshandelssektorn. Redogörelsen behandlar åtgärder också inom ansvarsfördelningssektorn och markanvändningssektorn samt kolsänkorna inom markanvändningssektorn och andra sektorer. När det gäller planerna enligt klimatlagen har regeringen lämnat riksdagen redogörelserna SRR 9/2025 rd och SRR 11/2025 rd, medan klimatplanen för markanvändningssektorn och den nationell anpassningsplanen för klimatförändring inte har uppdaterats under perioden.

Det är uppenbart motsägelsefullt att strategin påstås beskriva de metoder med vilka Finland ska uppnå klimatneutralitet 2035 men de åtgärder som redogörelsen föreslår är inte på något sätt förenliga med målet. De åtgärder som föreslås i energi- och klimatstrategin är inte tillräckliga för att målen enligt klimatlagen ska nås, och utlåtandet beaktar inte detta i tillräcklig utsträckning. Enligt redogörelsen tar regeringen inte i bruk några relevanta och samtidigt kostnadseffektiva klimatåtgärder som skulle leda till att fördelarna med den ekonomiska verksamhet som hänför sig till att stävja klimatkrisen tillfaller Finland. Genom sin passivitet skjuter regeringen dessutom över belastningen av klimatåtgärderna på kommande regeringar.

Det är också mycket besvärligt att det är osäkert om de föreslagna åtgärderna, som redan i sig är otillräckliga, kommer att genomföras, eftersom regeringen aldrig har anvisat finansiering för de planerade åtgärderna. Det redan i princip bristfälliga åtgärds paketet, vars genomförande dessutom är osäkert, ligger mycket långt från ett trovärdigt klimatneutralitetsmål.

Utskottet konstaterar i sitt utlåtande att markanvändningssektorn har en central roll, eftersom både dess utsläpp och i synnerhet kolsänkorna är betydande med tanke på klimatpolitiken i stort. Enligt redogörelsen kommer Finland under den första EU LULUCF-åtagandeperioden att få ett underskott på 110–115 miljoner ton koldioxidequivallenter, vilket med beaktande av flexibiliteten skulle vara cirka 84 miljoner ton koldioxidequivallenter. Storleken på underskottet är oroväckande och förutsätter att regeringen vidtar betydande åtgärder för att öka kolsänkorna, vilket inte beaktas tillräckligt i utskottets utlåtande.

Både redogörelsen och utskottets utlåtande beaktar inte i tillräcklig utsträckning fakta om de risker som kolsänkorna medför också i ekonomiskt hänseende. I utlåtandet lägger utskottet fokus på kostnaderna för kolsänkor och till exempel ändringar i användningen av skogarna. Vid sidan av dessa saknas de ekonomiska risker som hänför sig till den ökade användningen av skogarna och den kollapsande kolsänkan.

Vi anser också att det är problematiskt hur energi- och klimatstrategin och utskottets utlåtande förhåller sig till hur skogstillväxten påverkar kolsänkorna. På flera ställen hänvisas det till att ökad skogstillväxt stärker sänkorna på lång sikt. Faktum är att det största behovet av att öka

Utlåtande MiUU 9/2026 rd Avvikande mening 2

sänkorna är på kort sikt. På längre sikt är avsikten att utsläppen kontinuerligt ska minska, varvid behovet av sänkor också minskar. För närvarande är klyftan mellan utsläpp och sänkor enorm och det är inte realistiskt att den kan överbryggas utan betydande åtgärder som stärker sänkan.

Enligt klimatpanelens scenarioräkningar är det omöjligt att uppnå klimatlagens klimatneutralitetsmål utan att dämpa avverkningsvolymerna. Likaså kan man utifrån Klimatpanelens och Naturpanelens utredningar konstatera att en mer måttfull avverkningsvolym kan genomföras på ett sätt vars kostnadseffekter inte är oskäligen. Utskottets utlåtande förbigår helt denna synpunkt.

Likaså är det problematiskt att både redogörelsen och utskottets utlåtande hävdar att regeringen ska fortsätta att genomföra klimatplanen för markanvändningssektorn från föregående valperiod. Detta är inte helt sant, eftersom regeringen avsevärt har minskat finansieringen för åtgärderna enligt planen. Dessutom baserar sig planen från 2022 på en föråldrad lägesbild av markanvändningssektorn, och de mål för nettoökningen av sänkorna som fastställts där motsvarar inte längre de faktiska behoven.

Åtgärderna inom markanvändningssektorn enligt energi- och klimatstrategin och programmet för minskning av utsläppsskulden, som utgör en del av strategin, måste anses otillräckliga. Problematiska är också de stora osäkerhetsfaktorerna i uppskattningarna av utsläppsminskningarna och ökningen av sänkan. För att åtgärds paketet för ökade kolsänkor ska bli trovärdigt anser vi att det är nödvändigt att regeringen uppdaterar klimatplanen för markanvändningssektorn, som senast lämnades till riksdagen i form av en redogörelse 2022 (SRR 7/2022 rd). Vi efterlyser reformer både i skogslagstiftningen och i prissättningen av koldioxidutsläppen, bland annat genom att slopa skattefriheten för trädbränslen och införa en avgift för ändring av markanvändningen. Nu ingår de här ytterst viktiga åtgärderna inte i energi- och klimatstrategin.

Enligt redogörelsen är cirka tre fjärdedelar av de totala utsläppen från jordbruket markrelaterade utsläpp. Av dessa utsläpp hänför sig cirka tre fjärdedelar till torvmarker. De åtgärder som enligt redogörelsen ska vidtas för att stärka de anknytande sänkorna är välkomna. Restaurering av torvmarker och återvätning av torvmarker till våtmarker är också kostnadseffektiva åtgärder som enligt oss bör tas i bruk i ännu större skala.

Vi instämmer i utskottets uppfattning att de åtgärder i redogörelsen som syftar till att främja en koldioxid- och naturvärdesmarknad är motiverade. En frivillig marknad kan bidra till att reducera utsläppen inom markanvändningssektorn, och det är ytterst viktigt att privat finansiering kanaliseras för detta. En starkare koldioxid- och naturvärdesmarknad ökar även markägarnas möjligheter till inkomst. Den viktigaste drivkraften för marknadstillväxten är att ekologisk kompensation blir obligatorisk i enlighet med principen om att förorenaren betalar. Samtidigt måste man försäkra sig om att marknadsverksamheten faktiskt har genomslagskraft och är additionell.

Utöver kanaliseringen av privata pengar förutsätter en effektiv klimatpolitik att ekonomiska styrmedel, såsom beskattning och utsläppsbundna stöd, införs. Dessa nämns inte i redogörelsen. Effektiva ekonomiska styrmedel är till exempel att införa en avgift för ändring av

Utlåtande MiUU 9/2026 rd
Avvikande mening 2

markanvändningen, slopa skatteutgiften för vedeldning och styra stöden till skogsindustrin så att de leder till förnyelse.

Utsläppen inom ansvarsfördelningssektorn minskar nu långsammare och en betydande faktor bakom detta är trafiken. Utsläppen från trafiken började öka 2024 till följd av ett flertal regeringsbeslut. Enligt de preliminära uppgifterna var utsläppen inom ansvarsfördelningssektorn nästan lika stora 2024 som 2023. Energi- och klimatstrategin och den klimatplan på medellång sikt som samtidigt behandlas i riksdagen innehåller utsläppsminskningar från trafiken på 0,18 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket inte ens räcker till för att kompensera den ökning av utsläppen från trafiken som regeringens egna beslut medför.

Redogörelsen stöder sig i hög grad på avskiljning, användning och lagring av koldioxid, vilket kan anses medföra både risker och möjligheter. Avskiljning av koldioxid är ett nödvändigt element särskilt när det gäller att säkerställa negativa koldioxidutsläpp, men enligt vår åsikt kan den nationella politiken för sänkor inte enbart stödja sig på dem.

I enlighet med sakkunnigyttrandena anser vi att klimat- och naturåtgärderna i mån av möjlighet bör genomföras tillsammans. Då blir de också mer kostnadseffektiva och prioriteringen blir lättare. Klimatkrisen och förlusten av biologisk mångfald är hot som måste lösas tillsammans.

Avvikande mening

Vi föreslår

att ekonomiutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 12.3.2026

Jenni Pitko gröna
Mai Kivelä vänst